

125 jaar Concordia en muziek

Door: Rolf Jongedijk, hoornist

Wat hebben Coca-Cola, de schreeuw van Edward Munch, Joan Miró, Dvorak's symphonie 'Aus der neuen Welt' en De Telegraaf gemeen? Meer dan u denkt, want in 1893 zagen zij het licht. Het was hetzelfde jaar waarin in Hengelo Ov de Arbeidersmuziekvereniging werd opgericht.

De oudste muziekverenigingen in Nederland hebben een achtergrond in de militaire muziek, of stammen af van de zgn. schutterijen. In de tweede helft van de 19e eeuw, waarin dankzij de grondwet van 1848 de vrijheid van vereniging werd geboden, ontstaan overal in het land muziekverenigingen met een meer burgerlijke achtergrond. In het sterk verzuilde Nederland van de laatste decennia van de 19e eeuw ontstaan vooral verenigingen die de identiteit van de leden ondersteunen en ondersteunen: de muziekvereniging werden bijna zonder uitzondering aangeduid als christelijk, katholiek of arbeiders. De eigen achterban zorgde niet alleen voor bestaansrecht, zij werden in hun identiteit ook regelmatig geholpen door de eigen orkesten bij tal van eigen manifestaties.

Hengelo was in die tijd een opkomende industriestad, waar Stork met zijn fabriek in 1893 zijn 25 jarig jubileum vierde. Ter gelegenheid daarvan schonk Stork aan Hengelo het Verenigingsgebouw, dat in 1895 geopend werd. Hengelo telde inmiddels een aantal muziekverenigingen, waar de net opgerichte muziekvereniging Liberta één van de eersten was. Mede dankzij de visie van Stork, beleefde Hengelo een enorme groei van het aantal sport- en ontspanningsverenigingen. Eigen belang van de fabrikanten was daarbij niet helemaal gespeend: arbeiders die muziek maken ontwikkelen zich, drinken minder (of niet) en dragen ook nog actief bij aan de gemeenschapszin.

De naam Liberta werd al snel omgezet in Concordia. De preciese reden is ons niet bekend, maar wellicht was de naam Liberta te revolutionair, zeker voor een arbeidersmuziekvereniging. Concordia klonk een stukje onschuldiger. Concordia, vernoemd naar de Romeinse godin van de eendracht, leek een beter symbool. In het Hengelo van die tijd, waarin in die tijd ook muziekverenigingen met de naam HOV De Eendracht of Armonia werden opgericht. Alhoewel de roerige jaren van arbeidersonrust en stakingen in die tijd vast en zeker niet aan Concordia voorbij gegaan zullen zijn.

Concordia heeft in zijn bestaan vanaf zijn oprichting altijd het streven gehad plezier in musiceren te combineren met presteren op een hoog muzikaal niveau. Wellicht dat de arbeidersafkomst van de vereniging dit verklaart: een muzikale carrière in de vrije tijd was voor vele leden meer haalbaar dan een carrière bij de baas.

Muziekverenigingen zoals Concordia hebben tientallen jaren een vooraanstaande rol gespeeld in het muziekonderwijs in Hengelo. Buitenstaanders hebben Hengelo vaak getypeerd als een stad met een opvallend grote muzikaliteit, niet in het minst dankzij de vele verenigingen. Pas ver na de tweede wereldoorlog werd het muziekonderwijs geprofessionaliseerd, met de Muziekschool Hengelo (in die jaren) zeer prominent als verbindende schakel van die verenigingen.

Pas sinds kort is er in Nederland een snel groeiende erkenning van de betekenis van muziek en muzikaliteit voor de gezondheid van de mens. Prof. Dick Swaab en prof. Erik Scherder,

vooraanstaande neuropsychologen, spreken en schrijven regelmatig over de diverse zeer positieve invloeden van vooral het actief beoefenen van de muzikale hobby op het functioneren van de hersenen. Bij het muziek maken zijn vrijwel alle delen van onze hersenen actief, en worden diverse cruciale hersenfuncties niet alleen gestimuleerd, maar op een extreme wijze gecoördineerd.

Alhoewel bewijsvoering lastig is, is men het er in het algemeen over eens dat het actief beoefenen van muziek in vele opzichten een enorme bijdrage levert aan de ontwikkeling van kinderen, maar tot op hoge leeftijd zijn vele positieve effecten merkbaar.

Het behoeft geen verder betoog om op deze plaats vast te stellen dat honderden en honderden Hengeloërs in de afgelopen 125 jaar dankzij Concordia echt verder zijn gekomen. Verder in de beoefening van hun hobby, de technische beheersing van hun instrument, en in hun algehele muzikaliteit. Het heeft alles met elkaar bijgedragen aan lokale cultuur, in breed opzicht. Niet alleen de hersenen van alle muzikanten en luisteraars in die 125 jaar zijn gestimuleerd en verder ontwikkeld, ook Hengelo heeft als gemeenschap enorm geprofiteerd van deze vorm van vrijwilligerswerk en verenigingsleven.

De vergelijking met sport gaat soms op. Behalve dan dat vele sporten blessures opleveren, en ook niet op hogere leeftijd beoefend kunnen worden. Maar sportverenigingen, breedtesport, zijn van enorm belang voor de topsport. Zo is het ook met muziek: zonder muziekverenigingen als Concordia zou er geen vooraanstaande muziekscene in dit land bestaan, zouden er geen hoogwaardige muziekopleidingen zijn, en ook geen toporkesten in dit land. Concordia heeft zijn bestaansrecht meer dan bewezen; we zijn springlevend en verkeren in topvorm. Net als onze hersenen en net als de Hengelose culturele gemeenschap.